

Jord- och skogsbruksutskottet

Statsrådets redogörelse om en klimatplan för markanvändningssektorn

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om en klimatplan för markanvändningssektorn (SRR 7/2022 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande och till ekonomiutskottet och miljöutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- ekonomiutskottet EkUU 66/2022 rd
- miljöutskottet MiUU 46/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- naturresursråd Heikki Granholm, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Markku Kinnunen, arbets- och näringsministeriet
- miljöråd Magnus Cederlöf, miljöministeriet
- specialsakkunnig Riikka Siljander, miljöministeriet
- forskare Kalle Aro, Naturresursinstitutet
- professor Lauri Mehtätalo, Naturresursinstitutet
- ordförande Markku Ollikainen, Klimatpanelen
- forskare Ville Lähde, forskningsenheten BIOS
- energiexpert Anssi Kainulainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- energi- och klimatchef Ahti Fagerblom, Skogsindustrin rf
- ledande expert Maarit Kari, ProAgria Keskusten Liitto ry
- generalsekreterare Petteri Taalas, World Meteorological Organization.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- sametinget
- Finlands miljöcentral
- Bioenergia ry
- Finsk Energiindustri rf
- Renbeteslagsföreningen
- ProAgria Keskusten Liitto ry

Betänkande JsUB 31/2022 rd

- Finlands Sågindustri rf
- Biokretslopp och Biogas Finland rf
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Finlands Närenergiförbund rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt om planeringssystemet och markanvändningssektorn enligt klimatlagen

Statsrådet godkände sommaren 2022 tre centrala klimat- och energipolitiska planer, det vill säga klimat- och energistrategin, den klimatpolitiska planen på medellång sikt och klimatplanen för markanvändningssektorn. Planerna har lämnats till riksdagen i form av redogörelser (SRR 4/2022 rd, SRR 6/2022 rd och SRR 7/2022 rd). Planerna utgör en helhet som syftar till att säkerställa att klimatneutralitetsmålet i den nya klimatlagen, som trädde i kraft i början av juli 2022, uppnås senast 2035. Dessutom godkändes statsrådets redogörelse om anpassning till klimatförändringen i december 2022 (SRR 15/2022 rd). Till planeringssystemet för klimatpolitiken enligt den nya klimatlagen hör en långsiktig plan, en plan på medellång sikt, en plan för anpassning till klimatförändringen samt en klimatplan för markanvändningssektorn. Enligt övergångsbestämmelserna i klimatlagen har dock bestämmelserna i den tidigare gällande lagen tillämpats på utarbetandet av planerna. Jord- och skogsbruksutskottet påpekar att det i huvudsak har behandlat de ovannämnda redogörelserna samtidigt och lämnat utlåtanden om den klimatpolitiska planen på medellång sikt till miljöutskottet (JsUU 32/2022 rd — SRR 4/2022 rd) och om klimat- och energistrategin till ekonomiutskottet (JsUU 33/2022 rd — SRR 6/2022 rd).

Klimatplanen för markanvändningssektorn är den första klimatplanen som omfattar hela markanvändningssektorn, med andra ord jordbruk, skogsbruk och övrig markanvändning. I planen fastställs de åtgärder genom vilka nettosänkan inom markanvändningssektorn i enlighet med regeringen Marins beslut ökas med minst 3 miljoner ton koldioxidekvivalenter fram till 2035. Planen kompletterar den nationella klimatpolitiken som helhet och täcker utsläppen och sänkorna inom markanvändningssektorn på det sätt som den nya klimatlagen förutsätter, och bidrar således till att klimatmålen uppnås. De åtgärder som föreslås i planen medför en ytterligare sänka på cirka två miljoner ton fram till 2030 och en ytterligare sänka på över tre miljoner ton fram till 2035. Om basscenariot och tilläggsåtgärderna genomförs nås det eftersträlvade målet om en nettosänka på -21 miljoner ton koldioxidekvivalenter inom markanvändningssektorn 2035 och målet om klimatneutralitet i klimatpolitiken i sin helhet, om utvecklingen av utsläppsminskningar inom andra sektorer är förenlig med klimat- och energistrategin och klimatplanen på medellång sikt. Enligt klimatlagen ska målet för klimatneutralitet och andra mål för utsläppsminskning utvärderas 2025. Som miljöutskottet konstaterar i sitt utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet motsvarar klimatplanen för markanvändningssektorn det ursprungliga målet (MiUU 46/2022 rd — SRR 7/2022 rd).

I klimatplanen för markanvändningssektorn har man strävat efter att samla effektiva, kostnads-effektiva och rättvisa metoder för att minska utsläppen från jordbruksmark, skogsbruk och annan markanvändning och stärka kolsänkor och kolupplag. De viktigaste åtgärderna hänför sig till re-

Betänkande JsUB 31/2022 rd

surseffektiv markanvändning och beskogning, klimathållbar användning av torvmarker, andra åtgärder som främjar kolbindning samt en verksamhetsmiljö som ger möjligheter. Som ekonomiskutskottet konstaterar i sitt utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet är den metodarsenal som föreslås i planen i princip motiverad (EkUU 66/2022 rd — SRR 7/2022 rd). Samtidigt anser utskottet att det finns många osäkerhetsfaktorer i fråga om åtgärdernas tillräcklighet, genomförande och uppnåendet av målen. Dessa hänför sig både till förändringar i faktabas och omvärld och till det konkreta genomförandet av åtgärderna. Jord- och skogsbruksutskottet instämmer i ekonomiskutskottets slutsatser och granskar dessa utmaningar i anslutning till förändringarna i omvärlden och kunskapsunderlaget närmare nedan.

Man strävar efter att säkerställa markanvändningssektorns klimatresiliens med beaktande av olika hållbarhetsdimensioner. Miljöutskottet har i sitt utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet ansett det vara bra att det i planen konstateras att klimat- och biodiversitetsmålen har ett starkt inbördes samband (MiUU 46/2022 rd — SRR 7/2022 rd). Miljöutskottet har å andra sidan i sitt utlåtande lyft fram att en överdriven koncentration endast på klimatutsläpp kan leda till att den biologiska mångfalden försämras. Klimatåtgärderna och genomförandet av dem får inte försämra den biologiska mångfalden, och insatserna bör utformas så att de främjar bekämpning av klimatförändringarna, klimatanpassning och den biologiska mångfalden, står det i planen. Genom de åtgärder som valts kan man i bästa fall effektivt stödja inte bara klimat- och biodiversitetsmålen utan också uppnåendet av målen för rekreativ användning. Ett bra exempel på detta är inrättandet av viltvåtmarker för att förbättra hotade sjöfåglars tillstånd. I planen lyfts det också fram att de områden som den gäller är heterogena – det vill säga de har stor variation i omständigheterna både mellan och inom områdena – och därför varierar också åtgärdernas effekter betydligt. Efter som lösningar som tar hänsyn till de olika målen mycket ofta är lokalspecifika och naturtypspecifika, bör man vid styrningen och förankringen av åtgärderna fästa uppmärksamhet vid de lokala förhållandena och välja metoder som baserar sig på lokal ekologisk information. Därför kräver främjandet av klimatåtgärder och den totala hållbarheten också genom metoder som stöder den biologiska mångfalden i olika markanvändningsformer att markägarnas och rådgivarnas kunskaper ökas och styrningen och rådgivningen görs mångsidigare, noterar miljöutskottet i sitt utlåtande.

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att jord- och skogsbruket är en av de sektorer som i hög grad påverkas av klimatförändringen och som är bland de första som får bemöta nya utmaningar. De nordliga områdena och näringar och kulturer som är beroende av naturmiljöer är särskilt sårbara för kommande förändringar i och med klimatförändringen. Det är viktigt att komma ihåg att jord- och skogsbruket har en avgörande roll för att uppnå klimatmålen i och med att det möjliggör aktiv kolbindning. Det är ytterst viktigt att branschernas särdrag och aktörernas synpunkter och erfarenheter beaktas vid planeringen av klimatåtgärderna. Klimatplanen för markanvändningssektorn bygger i väsentlig grad på sektorernas färdplaner för ett kolsnålt samhälle vilka i enlighet med regeringsprogrammet utarbetats i samarbete med branschaktörerna. Relevanta färdplaner för markanvändningssektorn är färdplanerna för jordbruket, skogsindustrin, energiindustrin, sågindustrin och livsmedelsindustrin. Uppskattningarna av skogsindustriproduktionens och virkesförbrukningens utveckling i Finland fram till 2035 bygger på fakta som presenteras i Skogsindustrin rf:s och Finlands Sågindustri rf:s färdplaner för ett kolsnålt samhälle. Utskottet anser att branschernas egna färdplaner engagerar aktörerna, förbättrar förutsebarheten, utgör konkreta verktyg

Betänkande JsUB 31/2022 rd

för planeringen av klimatpolitiken och främjar samordningen av klimatåtgärderna med branschens övriga mål.

Förändringar i verksamhetsmiljön och faktaunderlaget för planeringen

De aktuella planerna enligt klimatlagen och den ovannämnda klimat- och energistrategin har åtminstone delvis beretts samtidigt. Till grund för dem ligger samma kunskapsunderlag, det vill säga de resultat och scenarier som det så kallade Hiisi-projektet (Klimatneutralt Finland 2035) genererade. Utsläppen och upptaget ska enligt klimatplanen för markanvändningssektorn räknas för sex markanvändningsklasser, som omfattar markområdena och inlandsvattnen i Finland. De sex klasserna är skogsmark, åkermark, betesmark, våtmark, bebyggelse och övrig mark. Klassificeringen motsvarar markanvändningsklasserna i Finlands nationella system för inventering av växthusgaser. Enligt IPCC:s rapporteringsanvisningar ska redovisningen omfatta de antropogena (mänskligt betingade) utsläppen. I Finland omfattas alla skogar av utsläppsberäkningarna, eftersom de anses vara föremål för mänsklig påverkan. Därmed omfattas också naturskyddsområdena av rapporteringen, trots att de egentligen inte är föremål för skogsbruk. Odikade torvmarker (myrmarker) i naturtillstånd brukas inte och omfattas därför inte av beräkningarna och redovisningen.

De snabba förändringarna i omvärlden har den här gången medfört en särskild utmaning för planeringsarbetet enligt klimatlagen. I klimatplanen för markanvändningssektorn har man i mån av möjlighet beaktat förändringarna i omvärlden till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Som viktiga aspekter i den förändrade situationen har identifierats leverans- och försörjningsberedskap, upphörande av importen av virke och skogsflis från Ryssland, tillfällig ökning av torvens betydelse, problem med jordbrukets lönsamhet på grund av förhöjda kostnader, den globala livsmedelskrisen, inverkan av tillgången på fossilgas och kemikalier på skogsbruket och skogsindustrin, problem med tillgången på arbetskraft samt snabbare grön omställning. Jord- och skogsbruksutskottet instämmer i ekonomiutskottets åsikt (EkUU 66/2022 rd — SRR 7/2022 rd) att man i framtida politiska åtgärder i större utsträckning än för närvarande bör fästa särskild uppmärksamhet vid försörjningsberedskapen och energiförsörjningen samt vid tryggandet av tillgången på råvaror. De inhemska råvaror som markanvändningssektorn producerar framhävs i den förändrade situationen som ett led i att säkerställa försörjningsberedskapen och bevarandet av välfärdssamhället.

När regeringen sommaren 2022 godkände statsrådets redogörelse om klimatplanen för markanvändningssektorn beslutade den inleda kompletterande tilläggsåtgärder för att främja målen i regeringsprogrammet och klimatlagen. Bakom beslutet låg framför allt ett i maj 2022 publicerat snabbestimat för växthusgasinventeringen 2021. Där hade markanvändningssektorn blivit en utsläppskälla. En ytterligare åtgärd var Naturresursinstitutets utredning om varför markanvändningssektorn (LULUCF) har blivit en utsläppskälla och vad det innebär för uppfyllandet av EU-skyldigheterna. Enligt en utredning som Naturresursinstitutet publicerade den 21 december 2022 och de uppgifter som jord- och skogsbruksutskottet fått av Naturresursinstitutet bidrog den ökade avverkningen mellan 2020 och 2021 till att minska kolsänkan med cirka 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Sänkan i mineraljordar i skogarna minskade med 1,1 miljoner ton koldioxidekvivalenter och utsläppet från torvmarker ökade med 0,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter. När man granskar de mest betydande orsakerna till att skogarnas nettosänka har minskat framgår det att förändringen i kalkylen på sammanlagt omkring 19,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter

Betänkande JsUB 31/2022 rd

åren 2020 och 2021 är en följd av ökade avverkningar. Det förklarar ungefär hälften av de minskade sänkorna. Det nya sättet att beräkna utsläppen från dikade myrar och den minskade beräknade skogstillväxten utgör ungefär en femtedel av de minskade sänkorna. Enligt den utredning som utskottet fått är det inte entydigt hur enskilda faktorer har påverkat att markanvändningssektorn har gått från att vara en kolsänka till att bli en utsläppskälla, eftersom metodändringar och förändringar i tillväxten bestämmer sänkornas nivå och utvecklingstrenden för flera år, medan avverkningar leder till kraftigare variationer mellan åren.

Efter att Naturresursinstitutets utredning blivit klar tillsatte jord- och skogsbruksministeriet den 1 februari 2023 en förvaltningsövergripande arbetsgrupp i enlighet med riktlinjerna från ministerarbetsgruppen för klimat- och energipolitik för att bereda utredning och beredning av åtgärder som stärker markanvändningssektorns nettosänkor. Arbetsgruppen har som mål att lägga fram förslag med hjälp av vilka man kan förbättra möjligheterna att uppnå EU-förpliktelsen för markanvändningssektorn för perioden 2021–2025, utarbeta en plan för fullgörandet av förpliktelsen, dess alternativ och kostnadskalkyler samt i enlighet med klimatlagen säkerställa att sänkorna ökar och att det nationella målet för klimatneutralitet 2035 nås. Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 20 juni 2023 och de preliminära resultaten av arbetsgruppens arbete ska stå till förfogande vid regeringsförhandlingarna våren 2023. Jord- och skogsbruksutskottet anser det vara viktigt att man snabbt har reagerat på förändringen i kunskapsunderlaget om utsläpp och sänkor inom markanvändningssektorn genom att fatta beslut om beredning av tilläggsåtgärder och behövliga utredningar. Målen för LULUCF-förordningen 2021–2025 kommer enligt nu tillgängliga uppgifter inte att nås och därför är det nödvändigt att fastställa hur de kalkylerade utsläppen under 2021–2025 kompenseras genom minskningar fram till 2030 med hjälp av anskaffning av sänkkrediter, effektiviserade åtgärder inom ansvarsfördelningssektorn och eventuella överskott i sänkor under åtagandeperioden 2026–2030.

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att det jämfört med andra sektorer fortfarande finns betydande osäkerhetsfaktorer i fråga om utsläppen inom markanvändningssektorn och åtgärdernas klimatkonsekvenser. I synnerhet storleken och ökningen av kolsänkorna är förenade med betydande osäkerhetsfaktorer. Sänkornas varaktighet är en osäkerhetsfaktor för uppnåendet av klimatmålen, eftersom kolförråd kan övergå från att vara nettosänka till nettoutsläppskälla. Koldioxid kan frigöras snabbt till följd av antropogen eller naturlig påverkan, till exempel på grund av skogsskador. Dessutom är beräkningsmetoderna för sänkorna och åtgärderna förknippade med stora osäkerhetsfaktorer och utvecklingsbehov. Utskottet lyfter fram en undersökning publicerad av forskare vid Meteorologiska institutet i tidningen *Scientific Reports* i februari 2023, enligt vilken kolsänkorna i de nordliga områdena har beräknats på så sätt att de enligt resultaten är för små och utsläppen för stora (Vekuri, H., Tuovinen, JP., Kulmala, L. et al.). Undersökningen visar att felet är markant, rentav av samma storlek som ekosystemets totala årliga kolbalans. Felet beror på den starkt asymmetriska fördelningen av solstrålning på de nordliga breddgraderna.

Utskottet konstaterar att det på grund av de osäkerhetsfaktorer och de fördröjda effekterna i avslutning till beräkningen av sänkor som beskrivs ovan ännu inte utifrån uppgifterna för ett enskilt år, dvs. 2021, är möjligt att direkt bedöma vilken betydelse ändringen av markanvändningssektorns nettosänka har med tanke på målen i klimatlagen, utan detta kräver ytterligare noggrannare bedömning. Utskottet har i många utlåtanden betonat vikten av förutsägbart beslutsfattande och beaktande av långsiktiga konsekvenser i klimatpolitiken och i de lösningar som gäller använd-

Betänkande JsUB 31/2022 rd

ningen av skogarna. Beslut som gäller skogarna och de skogsodlingsmetoder som används grundas på så omfattande forskningsrön som möjligt och på praktiska erfarenheter av skogsvård. I Finland har man sedan 1920-talet gjort en riksskogstaxering (VMI), och tack vare den finns det jämförbara uppgifter om skogarnas tillstånd för en ganska lång tidsperiod. Tillräckligt långa tids-serier över faktorer som påverkar skötseln och användningen av skogarna är ytterst viktiga också med tanke på framtida beslut. Utskottet anser att forskning kring kolsänkor och skogar är ytterst viktig och anser att det bör bedömas om det finns tillräckligt med datainsamling och forskning om skogarnas tillstånd. Datainsamlingen och forskningen har av hävd varit av hög kvalitet i Finland. Syftet är att det ska finnas ett tillräckligt kunskapsunderlag till stöd för besluten om skogarna. Utskottet anser att kunskapen om beräkningen av kolsänkor kommer att utvecklas betydligt under de närmaste åren och att den nya information som fås på detta sätt kan utnyttjas i beslutsfattandet så att åtgärdernas genomslag och inriktning förbättras enligt regionens egenskaper.

Statsrådet ska enligt 12 § i klimatlagen minst varannan valperiod anta en klimatplan för markanvändningssektorn. Under de valperioder då skyldigheten att utarbeta en plan inte gäller ska det bedömas om planen är aktuell och om det finns behov av nya åtgärder. Miljöutskottet hänvisar i sitt utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet (MiUU 46/2022 rd — SRR 7/2022 rd) till sitt betänkande om klimatlagen (MiUB 2/2022 rd — RP 27/2022 rd) och anser att denna bedömningsmekanism är ytterst behövlig. Ekonomiutskottet har å sin sida i sitt utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet ansett att man i planeringssystemet samtidigt i högre grad än för närvarande bör beakta hur resurserna inriktas på att söka nya lösningar och på ett effektivare och mer proaktivt EU-inflytande. Jord- och skogsbruksutskottet anser att dessa synpunkter som lyfts fram i miljöutskottets och ekonomiutskottets utlåtanden är angelägna. I arbetet inom den ovan nämnda förvaltningsövergripande arbetsgruppen bör man i enlighet med uppdraget granska behovet av nya åtgärder och lägga fram förslag till nya åtgärder för att stärka nettosänkorna. Samtidigt är det viktigt att säkerställa ett allt effektivare och mer proaktivt inflytande på EU:s klimatlagstiftning på det sätt som anges i ekonomiutskottets utlåtande.

Klimatsäkert bruk av torvmarksåkrar

Växthusgaser från jordbruket rapporteras inom flera rapporteringssektorer. Utsläppen från ansvarsfördelningssektorn för jordbruket granskas i den klimatpolitiska planen på medellång sikt, och koldioxidutsläppen från odlingsmark och gräsmark rapporteras inom markanvändningssektorn. Jordbruksmark utgör cirka 7 procent av Finlands markareal. I klimatplanen för markanvändningssektorn står det att lantbruket består av utspridda biologiska utsläppskällor, som jämfört med många andra sektorer är svårare att hantera. Ungefär tre fjärdedelar av utsläppen inom lantbruket hänförs enligt planen till marken, om man utöver koldioxidutsläppen inom markanvändningssektorn också räknar med dikväveoxidutsläppen inom jordbrukssektorn. Av markutsläppen härrör cirka tre fjärdedelar från organiska marker. Enligt forskningen kan de största och snabbaste utsläppsminskningarna på den förhållandevis minsta åtgärdsarealen uppnås genom att ställa om bruket av torvmarksåkrar och motarbeta avskogning.

Utsläppen från torvmarksåkrar varierar beroende på åkerbrukssystemet och vattennivån. Klimatsmart nyttjande av torvåkrar förutsätter identifiering av olika slags torvåkrars egenskaper som underlag för valet av lämplig användningsform. I den nationella planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik avses med torvmark marker där halten av organiskt material i bearbetningsskik-

Betänkande JsUB 31/2022 rd

tet är minst 40 procent. Åkrar med djupt torvlager ger mer kostnadseffektiv utsläppsminskning än åkrar med tunt torvlager, eftersom de i dikat skick ger upphov till utsläpp under en längre tid. I klimatplanen för markanvändningssektorn ingår som en åtgärd att upprätta en färdplan för användningen av torvmarker, vilket innebär produktion av skiftesspecifik information om jordmån där torvmarker, deras tjocklek och näringshalt identifieras. Avsikten är att den skiftesspecifika informationen om jordbruksmark ska vara klar senast 2025. Informationen gör det möjligt att rekommendera åtgärder för olika typer av torvskiften och ta fram incitamentssystem för att styra ändamålsenlig användning av torvåkrarna. Jord- och skogsbruksutskottet välkomnar planerna på en färdplan för användningen av torvmarker och anser i enlighet med vad som föreslås i klimatplanen för markanvändningssektorn att gårdens klimat- och miljöplan som ingår i miljöåtgärderna i CAP-planen är ett verktyg som lämpar sig väl för styrning av användningen av torvmarker.

Förebyggandet av avskogning och beskogningen av impediment

Enligt klimatplanen för markanvändningssektorn avses med avskogning att skogen ändras för annan markanvändning. På 2010-talet var den årliga avskogningen i genomsnitt cirka 14 000 hektar, det vill säga mindre än 0,1 procent av skogsarealen. Däremot orsakade avskogningen 2013–2019 årliga utsläpp på cirka 3,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket motsvarar cirka 6 procent av Finlands totala utsläpp (Statistikcentralen 2021). Ungefär hälften av avskogningen sker på grund av byggande och cirka en tredjedel på grund av jordbruket. Skogsmark överförs till annan användning vid olika infrastrukturprojekt, som vägar, elledningar, vindkraftverk och gruvor. De senaste åren har skogsmark enligt planen omvandlats till bebyggelse framför allt i anslutning till gruvsdrift och andra marktäckter, bostads- och semesterbyggnad samt trafikleder. Jord- och skogsbruksutskottet anser att det är ytterst viktigt att bekämpa avskogningen både i Finland och globalt. Utskottet har i sina tidigare utlåtanden betonat att Finlands exempel visar att skogarna kan utnyttjas ekonomiskt och skapa välfärd samtidigt som skogsarealen och skogarnas positiva klimatpåverkan ökas (JsUU 6/2022 rd — U 12/2022 rd).

Lagen om temporärt stöd för beskogning trädde i kraft vid ingången av 2021. Syftet med stödet för beskogning av impediment är att öka skogsarealen och kolsänkorna utan att den biologiska mångfalden försämras. Jord- och skogsbruksutskottet har ansett att denna stödform är viktig och betonat att det är viktigt att säkerställa tillräckliga incitament för beskogning också efter 2023, då den nuvarande temporära stödlagstiftningen upphör att gälla (JsUU 25/2022 rd — RP 154/2022 rd). Enligt klimatplanen för markanvändningssektorn ska genomförandet av det temporära beskogningsstödet utvärderas och beslut om att fortsätta och uppdatera det fattas under 2023. Dessutom föreslås det i planen att ett nationellt beskogningsstöd ska beredas för beskogning av lågproduktiva åkrar med tunt torvlager under 2023. Genom beskogning minskar markutsläppen från skiftena i fråga och inom kolbindningen kan positiva resultat uppnås senast på medellång sikt. Utskottet förespråkar fortsatt beskogningsstöd och uppdatering. Utskottet anser att man utifrån erfarenheterna i samband med beredningen bör granska de stödvillkor som begränsar valet av objekt för det nuvarande beskogningsstödet för impedimentmark och markägarnas möjligheter att för beskogning föreslå åkerskiften som är sekundära med tanke på livsmedelsproduktionen.

Betänkande JsUB 31/2022 rd

Klimatsäker skötsel och användning av skogar

Skogarna ingår som ett väsentligt led i problemlösningen särskilt i Finland när det gäller att bekämpa klimatförändringen. Finland är det skogsrikaste landet i EU och 86 procent av Finlands landareal är skogsbruksmark. Drygt tre fjärdedelar av den arealen är potentiellt högavkastande skogsbruksmark. I skogsbruksarealen ingår också tio procent lågavkastande tvinmark och 13 procent nästan eller helt trädlösa impediment. Skogsbilvägar och annan mark för servicefunktioner inom skogsbruket utgör ungefär en procent av skogsbruksarealen. Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att skogssektorn har betydande effekter för samhällsekonomin i Finland. Som det konstateras i klimatplanen för markanvändningssektorn är skogsbrukets och skogsindustrins betydelse för regionalekonomin mycket stor särskilt i östra och mellersta Finland. Användningen av statens skogar ska iakttas total hållbarhet så att ekologisk, ekonomisk, social, kulturell och klimatmässig hållbarhet beaktas på ett balanserat sätt, understryker utskottet. Utskottet har bedömt de olika skogsbehandlingsmetodernas konsekvenser för kolbindningen och kollagren vid behandlingen av medborgarinitiativet om att upphöra med kalhuggning på statsägda områden (JsUB 13/2021 rd — MI 9/2019 rd). Utskottet ser det som viktigt att man inom skogsbruket fäster allt större vikt vid kolbindningen och den långvariga ökningen av kollagret oberoende av odlingsätt.

Viktiga faktorer med tanke på kolbindningen i skogarna är granskningsnivån och tidsramen. Enligt undersökningar minskar alla avverkningar kolsänkorna och kollagren i trädbeståndet på nivå för en enskild skog och på kort sikt. Genom långsiktig planering kan man på regional nivå sörja för skogshantering och avverkning så att man säkerställer att trädbeståndets kolsänkor och kollager upprätthålls. Den förändring i skogsvårdsmetoderna som skett i Finland på 1950–1970-talet har ökat skogarnas tillväxt redan i nästan en trädgeneration. Skogarna i den vanligaste åldersklassen har gått över från en kraftig tillväxtfas till en långsammare tillväxtfas. Kolsänkan i skogarna följer skillnaden mellan trädbeståndets tillväxt och avgång. Enligt Naturresursinstitutets scenarioräkningar ligger trädbeståndets årliga tillväxt med nuvarande avverkningsnivåer och skogsvårdsintensitet nästan på nuvarande nivå och varierar mellan 102 och 108 miljoner kubikmeter fram till 2050. Beräkningen väger in hur trädbeståndets åldrande inverkar på tillväxten, men inte effekterna av skogsskador som eventuellt kommer att öka. Besluten om användningen av skogarna bör bygga på en uppfattning av konsekvenserna under flera trägenerationer. På längre sikt, om mer än trettio år, kommer en begränsning av avverkningarna jämfört med den nuvarande nivån enligt uppskattning att leda till en tillbakagång i skogarnas tillväxt i och med att skogarna blir äldre. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att en aktiv skogsvård också i fortsättning- en krävs för att skogarnas tillväxt ska kunna upprätthållas.

Ett centralt sätt att genomföra åtgärderna i klimatplanen för markanvändningssektorn är askåterförelse såväl i torvmarksskogar som i skogar med mineraljord. Gödningen av skogarna ökar skogstillväxten på ett snabbt sätt, men samtidigt bör man förebygga avrinning av näringsämnen genom att se till att gödningen inte orsakar olägenheter för vattendragen och mångfalden. Dessutom föreslås det i planen att bördiga kärr gallras på så sätt att 30 procent av gallringarna genomförs enligt metoden för gallring uppifrån och att man därefter går in för hyggesfritt skogsbruk. En ökad gallring uppifrån förlänger skogens omloppstid och minskar behovet av markberedning och leder således till positiva effekter på jordmånen. Utskottet betonar att enligt skogsvårdsrekommendationerna bör gallringen uppifrån göras med eftertanke, eftersom avverkningen ökar risken för vindskador och rotticka. Trädbeståndets förmåga att reagera på det ökade växtutrymmet för-

Betänkande JsUB 31/2022 rd

sämras när trädbeståndet blir äldre. När klimatförändringen fortsätter blir det allt viktigare att förebygga skador och skadegörare för att ha friska och välväxande skogar. Det innebär enligt klimatplanen för markanvändningssektorn bland annat att säkerställa förnyelse av skogen, välja rätt trädslag för ståndorten och inte utglesa bestånden för mycket eller för tidigt. Vid kontinuitets-skogsbruk bör det dessutom ses till att avverkningarna utförs så att det kvarlämnade beståndet lämpar sig för detta skogsbrukssätt.

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att drygt hälften av skogsbruksmarkens areal i Finland är privatägd. Staten äger 35 procent av skogsbruksmarken och bolagen sju procent. De återstående sex procenten ägs av kommuner, församlingar och sammanslutningar. Det är viktigt att det omfattande privata ägandet beaktas vid planeringen av åtgärder som stärker skogarnas kolbindning och kollager. Med tanke på samhällets mål och hållbarhet lägger skogslagen fast tydliga ramar och minimikrav för skogsvårdsåtgärder och skogsdrivning. Det är nödvändigt att följa upp och bedöma vilka konsekvenser den år 2014 reviderade skogslagen har för skogarnas tillväxt. Enligt skogslagen är framför allt skogsägaren ansvarig för skötseln av skogsegendomen. Privata skogsägare kan dock få statligt stöd för olika skogsvårdsarbeten. Med hjälp av detta stödsystem kan skötseln av privata skogar styras så att de blir mer klimatrelienta. Utskottet betonar vikten av frivilliga åtgärder vid planeringen av klimatåtgärder i skogar på privatägd mark. Syftet med stödsystemet för skogsbruket och den senaste tidens reformer av lagstiftningen om det är bland annat att plantbestånden ska vårdas i tid och att man verkligen ska kunna minska eftersläpningen i vården av ungskogarna. När vården av plantbestånd och ungskog försummas försämras skogarnas tillväxtskick, vilket leder till att skogarna binder mindre koldioxid och att risken för skador ökar.

De snabbast verkande tilläggsåtgärderna inom skogsbruket i klimatplanen för markanvändningssektorn kan vara de klimatåtgärder i statens skogar som ska genomföras av Forststyrelsen. Enligt planen definieras Forststyrelsens klimatåtgärder noggrannare i enlighet med de ägarpolitiska riktlinjerna och styrningsbrevet om Forststyrelsens affärsverksamhet. I statsägda skogar är det möjligt att övergå till klart lägre avverkningsmängder, förlänga kretsloppstiderna och öka andelen kontinuerligt täckt skogsbehandling, som alla bidrar till att klimatmålen för markanvändningssektorn uppnås. Genom dessa åtgärder bedöms det att klimatplanen för markanvändningssektorn har positiva konsekvenser för kolbindningen och kollagren i såväl trädbestånd som mark. Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att man vid planeringen av åtgärder i statens skogar också måste beakta åtgärdernas konsekvenser för annan användning av skogarna och ett eventuellt koldioxidläckage. Till exempel minskad avverkning i statens skogar kan på motsvarande sätt leda till ökad avverkning i privata skogar eller utomlands. Vid behandlingen av medborgarinitiativet om att upphöra med kalhuggning på statsägda områden ansåg utskottet att det är absolut nödvändigt att Forststyrelsens avkastningsmål och intäktsföringskrav i fortsättningen ställs så att de inte försvårar en totalt hållbar användning av statens skogar, utan stöder en ökning av andelen hyggesfritt skogsbruk i de skogar som lämpar sig för detta (JsUB 13/2021 rd — MI 9/2019 rd). Riksdagen har förutsatt detta också genom uttalanden som godkänts utifrån jord- och skogsbruksutskottets betänkande. Efter riksdagsbehandlingen av medborgarinitiativet har Rysslands anfallskrig mot Ukraina förändrat omvärlden och framhävt försörjningsberedskapens betydelse.

Det är möjligt att öka träprodukternas kollager genom att en allt större andel av användningen av trä fokuserar på tillverkning av produkter med lång omloppstid samt genom att öka träbyggandet.

Betänkande JsUB 31/2022 rd

Genom att öka andelen långlivade produkter vid användningen av trä kan man också höja det samhällsekonomiskt viktiga mervärdet inom skogsindustribranscherna. En av åtgärderna enligt klimatplanen för markanvändningssektorn är att i syfte att främja träbyggande vidareutveckla de kalkyl- och analysverktyg som används för beräkning av mängden inbundet kol, koldioxidavtryck, ekologiskt handavtryck, substitutionseffekter samt livscykelanalyser för långlivade träprodukter och träkonstruktioner samt främja snabb implementering av verktygen i synnerhet i offentliga bygg- och inredningsprojekt. Jord- och skogsbruksutskottet anser att det också i allmänhet är viktigt att beskriva och beakta koldioxidhandavtrycket från tjänster och produkter. Utskottet påpekar att Finlands näringsliv EK i januari 2023 publicerade en utredning som AFRY Finland gjort på uppdrag av Finlands näringsliv. I den har man för första gången beräknat koldioxidhandavtrycket från Finlands export, det vill säga de utsläppsminskningar som är en följd av export av rena lösningar. De utsläppsminskningar som Finlands gröna export medför överskrider enligt en utredning som Finlands Näringsliv (EK) låtit göra redan de utsläpp som uppstår nationellt. Det ekologiska handavtrycket uppkommer i stor utsträckning av exporten inom olika branscher, och skogsindustrins andel av Finlands koldioxidhandavtryck är betydande.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av redogörelse SRR 7/2022 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av redogörelsen.

Helsingfors 14.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Satu Hassi gröna
medlem Mikko Lundén saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Juha Pylväs cent
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Jenna Simula saf.

Betänkande JsUB 31/2022 rd

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.

Betänkande JsUB 31/2022 rd **Reservation**

RESERVATION/saf

Motivering

Enligt regeringsprogrammet Ett inkluderande och kunnigt Finland – ett socialt, ekonomiskt och ekologisk hållbart samhälle (SRK 2019) är det Finlands mål att vara klimatneutralt 2035 och uppvisa negativa koldioxidutsläpp kort därefter. Detta uppnås enligt regeringsprogrammet bland annat genom att åtgärderna för att minska utsläppen påskyndas. I regeringsprogrammet konstateras att utsläppsminskningssåtgärderna genomförs på ett socialt och regionalt rättvist sätt och så att alla samhällssektorer inkluderas. Vi sannfinländare kan inte underteckna eller godkänna regeringens klimat- och energipolitik. Det beror på att regeringens överdrivna sektorpolitik har fört med sig både en nedläggning av jordbruket och större kostnader för levnadsstandard, boende och mobilitet. På så sätt har politiken varit långt ifrån bland annat regionalt rättvis.

För det första bör man komma ihåg att användningen av skogsresurser och åkerresurser måste ökas betydligt eller åtminstone stanna kvar på nuvarande nivå för att vi ska kunna upprätthålla försörjningsberedskapen, få balans i samhällsekonomin och minska importberoendet, vilket är viktigt för den övergripande säkerheten på grund av kriget i Ukraina. I denna situation är det svårt att uppnå målen för sänkorna – inte bara för Finland utan för hela EU. Mot denna bakgrund är det nästan oansvarigt av den gröna vänstern att vidta de planerade åtgärderna inom markanvändningssektorn. Skruven dras åt i fråga om utsläpp inom jordbruket, liksom inom skogssektorn. Detta tyder på att regeringen har tolkat forskningsresultaten inom jordbrukssektorn på ett sätt som är skadligt för Finland, eftersom det enligt vissa undersökningar skulle bli möjligt att uppnå de största och snabbaste utsläppsminskningarna med relativt sett liten genomförandeareal genom att ändra odlingspraxis för torvmarker. Sannfinländarna kan fortfarande inte godkänna att till exempel torvmarker inte kan odlas i fortsättningen.

Vi anser det likaså vara särskilt viktigt att till exempel verksamheten inom jord- och skogsbrukssektorn inte försvåras ytterligare i vårt land med alltför ambitiösa mål för utsläppsminskning. Det är sant att jordbruket i viss mån belastar våra vattendrag i Finland, men detta sker inte för mycket med tanke på den moderna tekniken, eftersom olika försiktighetsmått redan har minskat näringsbelastningen dramatiskt. Naturligtvis fortsätter vi sannfinländare att arbeta för att det ska gå att bo och bedriva jordbruk och anknytande företagsverksamhet i hela landet också i framtiden. Likaså anser vi att det är möjligt för Finland att ändra torven till förnybar torv och lokalt använda den för uppvärmning och elproduktion.

Likaså vill vi som utskottsgrupp påminna om att EU-institutionerna för närvarande behandlar flera kommissionsförslag som gäller vårt lands skogar och skogsbruk. Sannfinländarna vill inte att skogssektorn som sektor i stor utsträckning utsätts för den föreslagna EU-regleringen, eftersom skogsindustrin har stor betydelse både för uppnåendet av klimatmålen och för stärkandet av ekonomin och sysselsättningen. Det är viktigt att värna träförädling inte bara för vår blåvita omställning, ekonomi och sysselsättning, utan det är också ett effektivt sätt att ta hand om försörjningsberedskapen och självförsörjningen i fråga om energi. Så definieras målen för Finlands skogspolitik i den nationella skogsstrategin. Kommissionen får inte ges anledning att föreslå fler bestämmelser på EU-nivå om skötseln av skogarna. Vi måste se till att vi fortfarande nationellt får fatta

Betänkande JsUB 31/2022 rd
Reservation

beslut om skogssektorn. Allmänt taget anser vi att Finlands utsläppsminskningmål är överdimensionerade och redan nu svåra att uppnå.

Slutligen lyfter vi fram både som utskottsgrupp och riksdagsgrupp att Finlands industri redan har signalerat att en alltför ambitiös nivå kan försvåra skogsindustrins verksamhetsbetingelser i Finland. Finlands linje bör under alla omständigheter säkerställa verksamhetsförutsättningarna för vår egen industri, eftersom den finska fabriken är en klimatgärning. Det är åtminstone så vi sannfinländare ser det. Detta har den sittande regeringen som sagt inte beaktat särskilt i sitt EU-beslutsfattande. Inte ens fastän årstillväxten av virkesförrådet på skogsmark och tvinmark i Finland ökat från 78 miljoner kubikmeter till 107,8 miljoner kubikmeter per år sedan år 1990. Dessutom är det märkligt att den koldioxid som binds av odikade myrar inte beaktas i kalkylen över kolsänkor enligt LULUCF-förordningen, och de bör därför inkluderas i kalkylen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

Reservationens förslag till ställningstagande

Riksdagen förutsätter att statsrådet ser över klimatplanen för markanvändningssektorn så att det ges mer tid för att nå klimatmålen.

Helsingfors 14.2.2023

Ritva Elomaa saf
Mikko Lundén saf
Jenna Simula saf